

การพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้โครงงาน
(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Development of Learning in Social Studies, Religion and Culture Subject
(Strand 3: Economics) using a Project for Prathomsuksa 3 Students

วรัญญา พักอยู่¹

อัญชลี ทองเฒ่า²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงงาน 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาพระ จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เรื่อง การผลิตและการแข่งขันทางการค้า 2) แบบประเมินโครงงาน 3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้โครงงาน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ Paired Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน นักเรียนทุกกลุ่มมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100 2) นักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.42-3.56 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 17.16$, $sig = .000$) 4) ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานภาพโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.49)

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คำสำคัญ : การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน, วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งให้นักเรียนอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ 2551:10) ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 21 ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี 2553 : 4-5) ที่มีเป้าหมาย เพื่อ ทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในประเทศ โดยการสร้าง “พลเมือง” ที่มีความสามารถปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง สมาชิกในสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพ โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม โดยบุคคลที่เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จะมี พฤติกรรมที่สำคัญ คือ การมีคารวะธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพ ในระเบียบกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับของสังคมส่วนรวม มีความสามัคคีธรรม เป็นพฤติกรรมที่ แสดงออกของบุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันในสังคมและมีการทำงานร่วมกัน มีการประสานประโยชน์ของหน่วยงาน และองค์กรร่วมกัน มีลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำหรือทำงานเป็นทีมด้วยความเต็มใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และตั้งใจปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด และการมีปัญญาธรรมเป็น พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในด้านผู้ใช้สติปัญญาใช้เหตุผลและความถูกต้องในการพัฒนาหรือแก้ไข ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2555:25-28)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ที่ผ่านมายังไม่ได้ผล นอกจากนี้เนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดก็เป็นวิชาการมาก อีกทั้ง หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นความรู้ภาคทฤษฎีและวิธีการบรรยาย ทั้งๆที่เนื้อหาวิชา สังคมศึกษาแบ่งออกเป็นสาระต่างๆทั้ง เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศาสนา สังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรม มี เนื้อหาคือ บทบาทหน้าที่การปฏิบัติตน การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพกติกา มีความรับผิดชอบต่อ สังคม สินค้าและบริการตลอดจนเศรษฐกิจพอเพียง และการได้มาซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวต้องจัดการเรียน การสอนแบบคิดวิเคราะห์ ฝึกฝนผ่านกิจกรรมเชิงกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มร่วมกันนอกจากนี้ในปัจจุบัน ความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยใน โรงเรียนซึ่งสัมพันธ์กับการสร้างความเป็นพลเมืองให้เป็นคนดีใน สังคมโดยตรงนั้น เท่าที่ปรากฏในสถานศึกษาเป็นแต่เพียงการเลือกตั้งสถานักเรียนต่างๆที่ประชาธิปไตยเป็น เรื่องของวิถีชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้าน พัฒนาการศึกษเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี 2553:2) ซึ่งจากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชา

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ส่งผลให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ (IEA) ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชานี้ พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ย 452 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 500 คะแนนของ ICCS และเมื่อจำแนกระดับความสามารถของนักเรียนไทยพบว่ามีความสามารถระดับ 3 ร้อยละ 25 ความสามารถระดับ 2 ร้อยละ 29 ความสามารถระดับ 1 ร้อยละ 38 และความสามารถต่ำกว่าระดับ 1 ร้อยละ 25 (IEA:2010 , อ้างถึงในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2557 : online) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดคุณลักษณะของนักเรียนไทย อีกทั้งยังมีปัญหาในด้านการจัดการศึกษาซึ่งจากการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่าคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนบ้านเขาพระ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) อยู่ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านเขาพระอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า ร้อยละ 50 เป็นส่วนใหญ่

วิจารณ์ พานิช (2558, น.9) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) นี้คือ ทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียน เพราะโลกจะยิ่งเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นเรื่อยๆ และมีความซับซ้อนซ่อนเงื่อนมากขึ้น ครูจึงต้องเอาใจใส่ พัฒนาขีดความสามารถของตนเองในด้านนี้ ให้สามารถออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์เรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองในด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ตลอดชีวิต วิธีออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะนี้ ใช้หลักการว่า ต้องมีการเรียนรู้แบบที่เด็กร่วมกันสร้างความรู้เองคือ เรียนรู้โดยการสร้างความรู้ และ เรียนรู้เป็นทีม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) นับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรมประดิษฐ์หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนปฏิบัติการทดลองแล้ว ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่างๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักการสำคัญ (พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์, 2544 :15) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง และ Blackcom (1992) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จโดยผู้เรียนกลุ่มเล็กๆ ที่มีความสามารถต่างกัน ใช้กิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย ในการปรับปรุงความเข้าใจในเนื้อหาวิชา สมาชิกแต่ละคนในทีมจะไม่เพียงจะต้องมีความรับผิดชอบแต่ต้องช่วยเหลือกันในกลุ่ม ซึ่งสร้างบรรยากาศของสัมฤทธิ์ผลในการเรียนอีกด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ ตั้งอยู่บนความเชื่อ และหลักการปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ คือ เชื่อมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ภายใต้หลักการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ และสอดคล้องกับสภาพจริงในท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้เรียนได้เลือกเรื่อง ประเด็นปัญหาที่ต้องการจะ ศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนเลือกและหาวิธีการตลอดจนแหล่งข้อมูลที่หลากหลายลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ได้บูรณา การทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวตามสภาพจริง ผู้เรียนเป็นผู้สรุปสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และได้นำไปใช้จริง ซึ่งมีขั้นตอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน มีดังนี้ ขั้นกำหนดความมุ่งหมาย ขั้นนี้ครูเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนตั้งความมุ่งหมายของการเรียนว่าจะเรียนเพื่อ อะไร เมื่อกำหนดขั้นตอนนี้แล้วจึงเริ่มวางแผนหรือโครงการ นักเรียนจะช่วยกันวางแผนว่าทำอะไรจึงจะ บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จะใช้วิธีใดในการทำกิจกรรม แล้วลงมือดำเนินการเป็นขั้นที่นักเรียนลงมือ ทำกิจกรรม หรือลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ ครูคอยส่งเสริมให้นักเรียนได้กระทำ ได้คิด และตัดสินใจ ด้วยตัวเองให้มากที่สุดและชี้แนะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการวัดการทำงานเป็นระยะๆ และประเมินผล นักเรียนเป็นผู้ประเมินผลกิจกรรม หรือโครงการที่ทำนั้นว่าบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มี ข้อบกพร่อง และควรแก้ไขอย่างไร (กรมวิชาการ, 2544, น.28)

การเรียนรู้แบบ โครงงาน (PBL) ได้แนะนำวิธีการสอนที่เกือบจะเหมือนชีวิตจริงและสิ่งแวดล้อม ในโลกของการทำงานของศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้แบบโครงงาน(PBL) เป็นการรวมทักษะที่หลากหลาย รวมกันอยู่เป็นทักษะที่มีอยู่ในโลกแห่งความจริง เช่น การตั้งคำถาม (Driving Question) กระบวนการเสาะ แสวงหาความรู้ในเชิงลึกด้วยตนเอง (In-Depth Inquiry) การเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระ (Significant Content) การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มา ใช้ปรับปรุงและแก้ไขปัญหา การจัดการกิจกรรมท้าทายได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้แก่ความร่วมมือใน สถานที่ที่ทำงาน การทำงานเป็นทีมและกระบวนการที่มีความเข้มแข็งฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สุพล วัณสินธุ์ (2543) กล่าวว่า การสอนแบบโครงงาน (Project Approach) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพราะมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็น การคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผล สร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ยังเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักทำโครงการ แบบต่างๆได้ การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานซึ่งเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรอย่างแท้จริงสอดคล้องกับ ยุทธ ไกรวรรณ (2544, น.7) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน (Learning Process on Project Approach) เป็นรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จากการได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง (วิมลรัตน์ สุนทร โรจน์,2553, น.50-53)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ในแบบ Learning by doing ผู้เรียน จะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ แนวคิดนี้จะจัดการสอนแบบโครงการ (Project-based learning) เป็นการ

สอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนจากประสบการณ์ตรง ผู้เรียนได้ทดลองทำปฏิบัติ เสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุป ค้นคว้าหาวิธีการ กระบวนการด้วยตนเอง หรือร่วมกัน เป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ตามหลักประชาธิปไตยให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ให้ได้ค้นคว้าหาข้อมูลความรู้จากแหล่งต่างๆ มิใช่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิด นิสัยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยความมั่นใจ ผลการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีประสบการณ์ ของจอห์น ดิวอี้ ดังที่กล่าวมาแล้วการเรียนรู้แบบโครงการเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสแห่งการ เรียนรู้ (Learning Opportunities) เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างหลากหลายผ่านกิจกรรมของโครงการโดยครุมี บทบาทยอมรับความคิดเห็นการแสดงออกของผู้เรียน อำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าอย่างอิสระซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมพัฒนาการ โดยเฉพาะการสร้างเสริมทักษะด้านสังคมซึ่ง เป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทุกๆด้าน

จากสภาพการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานสายผู้สอนจึงสนใจที่จะทำ การพัฒนาการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้โครงการเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์และนักเรียนมีเจตคติที่ดี และเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนซึ่งส่งผลถึงสังคม ประเทศชาติให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้ โครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานการทำวิจัย

1. นักเรียนมีคะแนนผลงานรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) จากการทำโครงการมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับ ดี

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านเขาพระ จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น

การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

2. ตัวแปรตาม

- 1) ความสามารถในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 4) ความพึงพอใจ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ในครั้งนี้ คือ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การผลิตและการแข่งขันทางการค้า ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเป็นจำนวน 16 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดของเรื่องดังนี้

1. ผู้ผลิตและผู้บริโภค
2. ปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ
3. การผลิตสินค้าและบริการ

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน รวมทั้งหมด 16 ชั่วโมง

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) จำนวน 1 ชุด เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3) แบบประเมินโครงการ จำนวน 1 ชุด

4) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน จำนวน 1 ชุด

5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้โครงการ จำนวน 1 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียม

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ชุดทั้งหมด 20 ข้อและโดยใช้คะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มาจัดกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คนแบบความสะดวกสามารถ จากนั้นผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกกลุ่ม โดยแนะนำให้นักเรียนทุกกลุ่มสลับหน้าที่ในกลุ่มได้ในแต่ละครั้งที่มีการทำกิจกรรม

2. ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ของเรื่องที่เรียนแต่ละแผน จากหน่วยการเรียนรู้เรื่อง การผลิตและการแข่งขันทางการค้า ซึ่งนักเรียนจะต้องทำเป็นโครงการ คือ

แผนการเรียนรู้ที่ 1 ผู้ผลิตและผู้บริโภค จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตสินค้าและบริการ จำนวน 6 ชั่วโมง

ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้นักเรียนทำโครงการแบบสำรวจ 1 โครงการ ทั้งนี้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้จะเป็นโครงการต่อเนื่องกัน

3. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการพูดคุย ซักถามนักเรียน เปิดวิทัศน์และสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน หลังจากนั้นเข้าสู่การเรียนรู้โดยใช้โครงการ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้สอนแนะนำนักเรียนให้ทราบถึงการทำโครงการ หลังจากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดชื่อโครงการที่จะศึกษาโดยต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการผลิตและการแข่งขันทางการค้า แต่ละกลุ่มต้องไม่ซ้ำกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

- 1) การวางแผนการทำงาน
 - 2) การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล
 - 3) การดำเนินการ
 - 4) การสรุปผล
 - 5) การรายงานโครงการงาน
2. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนและดำเนินการศึกษาค้นคว้าในการหาคำตอบของโครงการงานตามเรื่องที่สนใจ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
3. ผู้สอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนกิจกรรมโครงการงานที่วางแผนไว้และช่วยกันรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจมีความถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ถ้าข้อมูลยังไม่ครบถ้วน ต้องทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยนักเรียนสามารถขอคำปรึกษาจากครูเมื่อเกิดข้อสงสัยหรือมีปัญหาเกิดขึ้น
4. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอโครงการงาน โดยผู้สอนช่วยตรวจสอบ และแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่นักเรียนได้ทำโครงการงาน หลังจากนั้นประเมินผลโครงการงานและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
5. เมื่อครบกระบวนการแล้วผู้สอนได้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการงาน (Posttest) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest)

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทำแบบประเมินการทำโครงการงาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติทดสอบสมมติฐาน Paired Simple t-test
2. แปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. ประมวลผลและอภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.42-3.56

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 17.16$, $sig = .000$)

4. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าภาพโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (Mean = 4.72, S.D. = 0.45) ด้านสื่อการเรียนรู้ (Mean = 4.67, S.D. = 0.51) ด้านผู้เรียน (Mean = 4.64, S.D. = 0.51) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 4.61, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100 จากการเรียนรู้โดยใช้โครงงานนักเรียนทุกกลุ่มดำเนินการขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผนการทำงาน ได้แก่ กำหนดเรื่องที่จะศึกษา วิเคราะห์และการวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ในการสืบค้น แบ่งหน้าที่ในการทำงานของสมาชิก กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ 2) การศึกษาค้นคว้าข้อมูล ได้แก่ ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ข้อมูลจากการค้นคว้ามีความถูกต้อง เชื่อถือได้ มีความน่าสนใจ ความรวดเร็วในการค้นคว้าข้อมูล มีความสอดคล้องกับโครงงาน 3) การดำเนินการ ได้แก่ การกำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน การปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนด การเอาใจใส่และความรับผิดชอบของสมาชิก การใช้เครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานการบันทึกข้อมูลและจัดกระทำข้อมูล 4) การสรุปผล ได้แก่ การสรุปข้อมูล การสรุปมีความสอดคล้องกับเนื้อหา สรุปผลตามลำดับความกระชับของใจความสำคัญวิธีการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม 5) รายงานโครงงาน ได้แก่ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของเอกสารรายงานรูปแบบและวิธีการนำเสนอโครงงาน การตอบข้อซักถามในการเสนอโครงงาน ใช้ภาษาเหมาะสม การใช้เวลาในการนำเสนอตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องการทำงานกลุ่มมี การวางแผนการทำงาน การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การดำเนินการ การสรุปผลและนำเสนอ ทั้งหมดที่

กล่าวมาสอดคล้องกับทฤษฎี เจมมณี (2548) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนเองสนใจ วางแผนในการทำโครงการร่วมกันคือการศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็นและปฏิบัติตามแผนงานที่วางเอาไว้จนได้ข้อค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชน เก็บข้อมูลแล้วนำผลงานและประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกัน และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมดและลำควน เกษตรสุนทร (2550 : 48) กล่าวว่า การสอนแบบ โครงงาน หมายถึงรูปแบบการสอน ที่มุ่งให้ความสำคัญกับความสนใจของนักเรียน ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทในการเลือกเรื่องที่เรียน เลือกวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้รับความคิดเห็นของผู้เรียนและแสดงให้ผู้เรียน เห็นว่าผู้สอนให้ความสนใจและเชื่อมต่อในความคิดของผู้เรียนและให้โอกาสผู้เรียนเรียนรู้ตามความคิด และวิธีการของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร ใจหาญ (2558) การใช้การเรียนรู้แบบ โครงงาน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี พบว่า นักเรียนมีทักษะการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้โดยใช้การเรียนรู้แบบ โครงงาน โดยภาพรวมมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 78.00 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้ มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ คิดเป็นร้อยละ 82.66 ผ่านเกณฑ์ และไพฑูถ คำคอนสาร (2559) การพัฒนาการเรียนรู้แบบ โครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานสามารถทำให้ ทักษะขบวนการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินผลงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.42-3.56 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ ความกระตือรือร้นในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.75) การนำเสนอผลงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.67) การให้ความร่วมมือในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.59) การแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.50) การวางแผนการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.42) ความรับผิดชอบในหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.34) การทำงานกลุ่มของนักเรียนในลักษณะ โครงงานนี้นักเรียนไม่เคยทำมาก่อน ตามปกตินักเรียนจะทำงานกลุ่มแบบทั่วๆไปที่ครูส่วนใหญ่ใช้กัน ดังนั้นการทำงานกลุ่มโดยใช้โครงงานนี้นักเรียนจึงมีการวางแผน มีขั้นตอน มีระเบียบวิธีและลงมือปฏิบัติจริงดังที่ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้ด้วยประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และทฤษฎี เจมมณี(2547)การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ด้วยตนเอง เน้นเรื่องปัญหา เน้นการเรียนรู้โดยวิธีค้นพบ (Discovery Approach) หรือการค้นหาคำตอบด้วยวิธีสอบสวน (Inquiry Learning) ของ บรูเนอร์ (Bruner) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาทักษะการคิด และสุดท้ายคือความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเองอย่างมี

ความหมาย (Meaningful Learning) ของออสซูเบล (Ausubell) เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่กับหลักการ หรือกฎที่เคยเรียนมาแล้ว เป็นความรู้ที่อยู่คงทน ไม่ลืมง่าย และยังสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตัวเองได้ดี ความรู้ที่สร้างขึ้นนั้นยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 17.16$, $sig = .000$) หลังการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน นักเรียนทุกคนมีคะแนนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี ศรีสิทธิชชาติ (2557) การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 45 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยหลังการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม โดยใช้โครงงานสูงกว่าก่อนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมที่ประเมินหลังเรียนแบบ โครงงานสูงกว่าร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานอยู่ในระดับมากที่สุดและ ไพฑูล คำคอนสาร (2559) การพัฒนาการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ภาพโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ ทำให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นตนเองมากขึ้น ช่วยฝึกวิธีการค้นหาคำตอบ รวบรวมข้อมูล และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ช่วยฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ด้านสื่อการเรียนรู้ได้แก่ สื่อการเรียนรู้เข้ากับเนื้อหาในบทเรียน สื่อการเรียนรู้ น่าสนใจและน่าตื่นเต้น สื่อมีจำนวนมากเหมาะสมกับการทำโครงงาน ด้านผู้เรียน ได้แก่ มีความกระตือรือร้น พอใจกับการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม มีความสุขในการทำโครงงาน กล้าแสดงออกและมั่นใจ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ มีการวางแผนทำงานร่วมกัน กิจกรรมที่ไม่เคยเรียนมาก่อน มีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีการทำงานเป็นขั้นตอน มีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า สื่อบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อเทคโนโลยีมีสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน นักเรียนมีโอกาสดังกล่าวแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ จากการทำกิจกรรมเรื่องการแข่งขันทางการค้าและยังส่งเสริมการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี ศรีสิทธิชชาติ (2557) การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 45 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมากที่สุด และ ชโลธร ใจหาญ (2558) การใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยโครงงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 4.17)

ข้อค้นพบในการวิจัย

นักเรียนเรียนรู้โดยใช้โครงงานแบบสำรวจ ซึ่งทำตามขั้นตอนมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผนการทำงาน 2) การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล 3) การดำเนินการ 4) การสรุปผล 5) การรายงานโครงการ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้ด้วยประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง สำหรับการทำให้โครงงานนี้ผู้สอนได้ให้นักเรียนไปสำรวจเกี่ยวกับเรื่องสินค้าและบริการในชุมชนบ้านเขาพระ นักเรียนได้มีการวางแผนการทำงานและการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านเขาพระ จากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มผลิตสินค้าในชุมชน ทำให้เกิดทักษะจากการทำงานเป็นขั้นตอน มีการแบ่งหน้าที่และช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในกลุ่มของนักเรียน และยังทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มเป็นไปในทางที่ดี ผู้เรียนรู้จักการแบ่งหน้าที่และมีความรับผิดชอบในการทำงานมากขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มเพื่อช่วยให้การทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นการเรียนรู้โดยการเน้นการปฏิบัติจริงและขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้ต้องใช้เวลาในการเรียนมากขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนอาจปรับเวลาตามความเหมาะสมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น

2) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานควรเลือกเรื่องที่น่าสนใจและสามารถหาแหล่งข้อมูลได้หลากหลาย เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานตามขั้นตอนได้สะดวกยิ่งขึ้น

3) สื่อที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้สอนใช้สอน หรือมีความใกล้เคียงกับเนื้อหาในบทเรียนนั้นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้โครงงานประเภทอื่นๆ เช่น โครงงานประดิษฐ์ โครงงานทดลอง เป็นต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ควรรศึกษากการพัฒนาการเรียนรู้อิงวิชาสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม โดยใช้โครงการใน
ระดับชั้นอื่นๆ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2544). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติพ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทาง
การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ชโลธร ใจหาญ (2558) การใช้การเรียนรู้แบบ โครงงานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต
- ทิสนา เขมมณี. (2547). องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. ศาสตร์การสอน.
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ.
- ทิสนา เขมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ ด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544).การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการ
สอน1. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์
- ไพฑูล คำคอนสาร.(2559). การพัฒนาการเรียนรู้แบบ โครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2544). เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาโครงการ Project Approach ระดับ
มัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ลำดวน เกษตรสุนทร. (2550). ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ “ผู้เรียน
สำคัญที่สุด”. สงขลา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วิจารณ์ พานิช (2558). วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่21.กรุงเทพมหานคร:ตาตาพับลิเคชัน
จำกัด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์.(2553). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ พิมพ์ครั้งที่ 5 มหาสารคาม สำนักพิมพ์ประสานการพิมพ์

สุพล วังสินธุ์.(2543).การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ.วารสารวิชาการ. 3 (เมษายน 2543) : 9.

อรุณี ศรีสิทธิชูชาติ (2557) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาษาต่างประเทศ

Ausubel, D.P. 1963. The psychology of meaningful verbal learning. New York : Gruner & Stratton.

Blackcom (1992) ออนไลน์ <http://tongchanpratum.blogspot.com>. (วันที่ค้นข้อมูล: 25 ธันวาคม 2561).

Collaborative learning (2008) online

http://www.wijai48.com/learning_stye/experince_learning/Cooperative_Learning.htm. (วันที่ค้นข้อมูล: 27 ธันวาคม 2561)